

Småryd var en lugn oas i decennier

Tur att Sveriges Radio-journalisten och På Spåret-deltagaren **Gunnar Bolin** debuterar som författare också. Med en sådan släkthistoria! Farmors farfar Henric Bolin föddes visserligen på Söder i Stockholm, men utvandrade till St Petersburg 1836. Det är han som blir hovjuvelerare till ryska tsaren, med filial även i Moskva. Det är där farmors far och farmor föds. Men släktträdet har grenar även i Wien.

Genom denna kosmopolitiska släkt, med förankring framför allt i Ryssland, Österrike och Sverige, speglas Europas oroliga 1900-tal. I detta borgerskapets bildade umgänge talas ledigt flera olika språk i salongerna. Man musicerar, diskuterar, studerar och reser. Och man tacklar politikens konsekvenser. När oro och demonstrationer växer till oktoberrevolutionen i Ryssland, får hovjuvelerarens son packa ihop det han hinner få med sig – av firman och hemmet.

Det är till Sverige packlårarna går. För redan 1902 har Wilhelm Bolin och hans (österrikiska) Maria köpt en egendom väster om Båstad. Där bygger de en rymlig elegant villa. Till detta **Småryd** återkommer familjen varje sommar. Med Maria som nav blir det en ny mötesplats för släkt och vänner från hela världen. Där stannar hon med döttrarna, när skotten faller i Sarajevo 1914. Nästa krigsvinter hyr de ett hus på Lidingö och så småningom samlas familjen i Stockholm, där WA Bolin AB fortfarande finns kvar.

Det är också på Småryd kartonger stuvats undan genom åren med brev, inbjudningar, kondoleanser och fotografier, som Gunnar Bolin använt i sin research. Villan är fortfarande i släktens ägo. Han har också besökt ännu levande släktingar och vänner i flera länder, läst i tidningsarkiv och historiska dokument. Mycket är på tyska, och trådarna till Wien är många, där

farfar Ernst levde och pappa Gerhard växte upp.

I Wien kommer berättelsen närmare den politiska utvecklingen. Med avstamp i kejsardömet Österrike-Ungens upplösning efter första världskriget följer vi hur demokrati- och rösträttsrörelsen kräver samhällsförändringar. Som socialdemokratisk politiker är farfar Ernst en del i utvecklingen. Han sätts till och med i fångläger av den austrofascistiska diktaturen, som föregick nazisternas maktövertagande 1938, och pappa Gerhard måste göra militärtjänst i Hitlers armé. Som 93-åring på äldreboende i Nacka är han visserligen inte speciellt intresserad av att bidra med sina erfarenheter. Men han blir en levande tvärvigg som tillför krydda i den brokiga "berättelsen om en släkt i skuggan av tre diktaturer".

Maria Wallin

Hovjuvelerarens barn

Gunnar Bolin

Albert Bonniers förlag